

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

BARCELONA, 7 DE JUNY DE 1912

Núm. 1745 ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims Atrassats: 20

PREPARANT L'ASSAMBLEA

«Ara es l' hora, segaors,
Ara es l' hora d'està alerta...»
¡Si la mà drete fa'l sord,
segarem ab la mà esquerra!

CRONICA

La parella estudiosa

En els music-halls o cafès concerts de Barcelona, a més del senyor de certa edat que desde un recó satisfà *honestament* ab seriosa compostura, anyorances voluptuoses, hi veureu quasi sempre una parella extranya. Es el matrimoni foraster, més o menos pagesivol, vingut de llunyes terres a gastarse un picotí de pessetes pera gaudir de les meravelles de l'urb inconeguda. Ningú es capas de dir si són ilusos o perversos. Ella no sembla pas escandalisada; ell mira atentament y remuga seguit, com si a la vora hi tingués confitura. No més riuen quan surt aquell indispensable negrito que fa contorsions y balla el *garrotín*. A voltes ella li diu an ell algunes paraules a cau d'orella y ell arronsa les espatlles com home a qui destorba una pregunta inoportuna. ¿Què pot preguntar una pagesa al seu marit, en aquell lloc; quines observacions pot ferli o quins dubtes poden assaltarla? No es pas possible endevinarho. Mes es segur que les nueses cobertes de *polvos*, amarades de llum viva, mitg ocultes per draperies y randes, que als ulls d'aquella bona gent deuen esser considerades d'exorbitant riquesa, els inquieten a tots dos de ben distinta manera.

Lo cert es que ells no's cansen d'admirar la desfilada de femenitats. Semblen aborriren, però no abandonen el seient. Tal vegada siguin també *ànimes viatgeres nostàlgiques* d'exotismes picants. Qui sab si estudien, qui sab si aprenen

la manera de renovar el seu amor sense malícia, que comensa a aborriros.

Probablement, a l'entornarsen al seu poblet, duran prou ilusions pera enjoiar y fer picardioses les seves estones d'animalitat. Y ella no serà ja la dòna que estima resignadament passiva, com fembra que compleix en pura la seva missió.

Tindrà una remembrança d'extravismes incitadors, de gestes suaus de luxuria devinguda art, d'extremitats y histèries furients, y estrafarà tot això en l'austera cambra, iniciarà piruetes, ondulacions, y fins probarà de recordar una

CAROL

GEGANTS Y NANOS

- Senyor Gegant, m'hauria de fer un obsequi...
- Dignes, Quimet.
- Presidir les sessions municipals... Potser vostè faria un xic més de respecte.

tonada, mentre el seu marit la trobarà, més que mai, ingràcil y ridícula, y pensarà ab doble anyoransa en tota aquella flonjor de carn ciutadana, en tot aquell bé de Déu de pell blanca y satinada que ell no s'hauria atrevit a tocar mai, per por d'esguerrinxarla ab les duricies de les seves mans de pagès.

P. BERTRANA

¡EL MÓN ES MOLT GRAN!

An en Batlle, d'*El Diluvio*, que, a força de fer els ulls grossos y passar en silenci les irregularitats dels regidors lerrouxistes, se li havia promès un destinet a Museus, li và el carro pel pedregal.

Protegit per en Serraclara anà, el minyó, confiat, a un concurs, cregut de que no hi havia sinó arribar y moldre. En Batlle no sab una paraula d'art. Ni d'escriure, ni de res. No obstant, deia, a qui volia escoltarlo, que seria *ajudant tecnic* dels Museus municipals, talment com si entre'l tresor municipal de la ciutat y les planes d'*El Diluvio* no hi hagués cap diferencia, y com si els bens del Municipi no siguessin de ningú.

Per dissort d'en Batlle y de quants fien en el favor, va entrar en Puig y Cadafalch en el tribunal encarregat de jutjar el merit dels concursants.

Y aquí varen comensar les angunies, el patir y els mals-de-cap. En Batlle, que ha vist clarament tota la diferencia que và d'en Serraclara an en Puig y Cadafalch, s'ha sortit a darrera hora per peteneres, y ab la major naturalitat d'aquet món, com si ja no hi hagués classes, declara solemnement que recusa an en Puig y Cadafalch, per haver col·laborat aquet senyor en una obra escrita per un dels concursants, el senyor Goday. Cal fer constar que aital manifestació la va fer, en Batlle, després de practicats els seus exercicis.

Defensant an en Puig y Cadafalch, dona *La Veu* manifesta proba de no mossegarse la llengua, y diu que no faltaria més sinó que, a l'acabar un exercici d'oposició, poguessin, els *que'n surtissin malament*, recusar als membres del tribunal que *no consideressin complacents* y que previament havien acceptat. Felisment—afegeix *La Veu*,—en el cas de que's tracta, s'ha de judicar de treballs escrits, que queden y que donaran clara idea de *la mida de cada hu y dels punts que calsa*.

Res: un xafec ab regla, y del qual no es facil que se surti en Batlle, pesi a tots els lerrouxistes haguts y per haver.

¡Recusar an en Puig y Cadafalch, y acceptar, en cambi, an en Serraclara!

Es com si un malalt deixés els doctors Esquerdo o Cardenal, per l'Arola o l'Ardid.

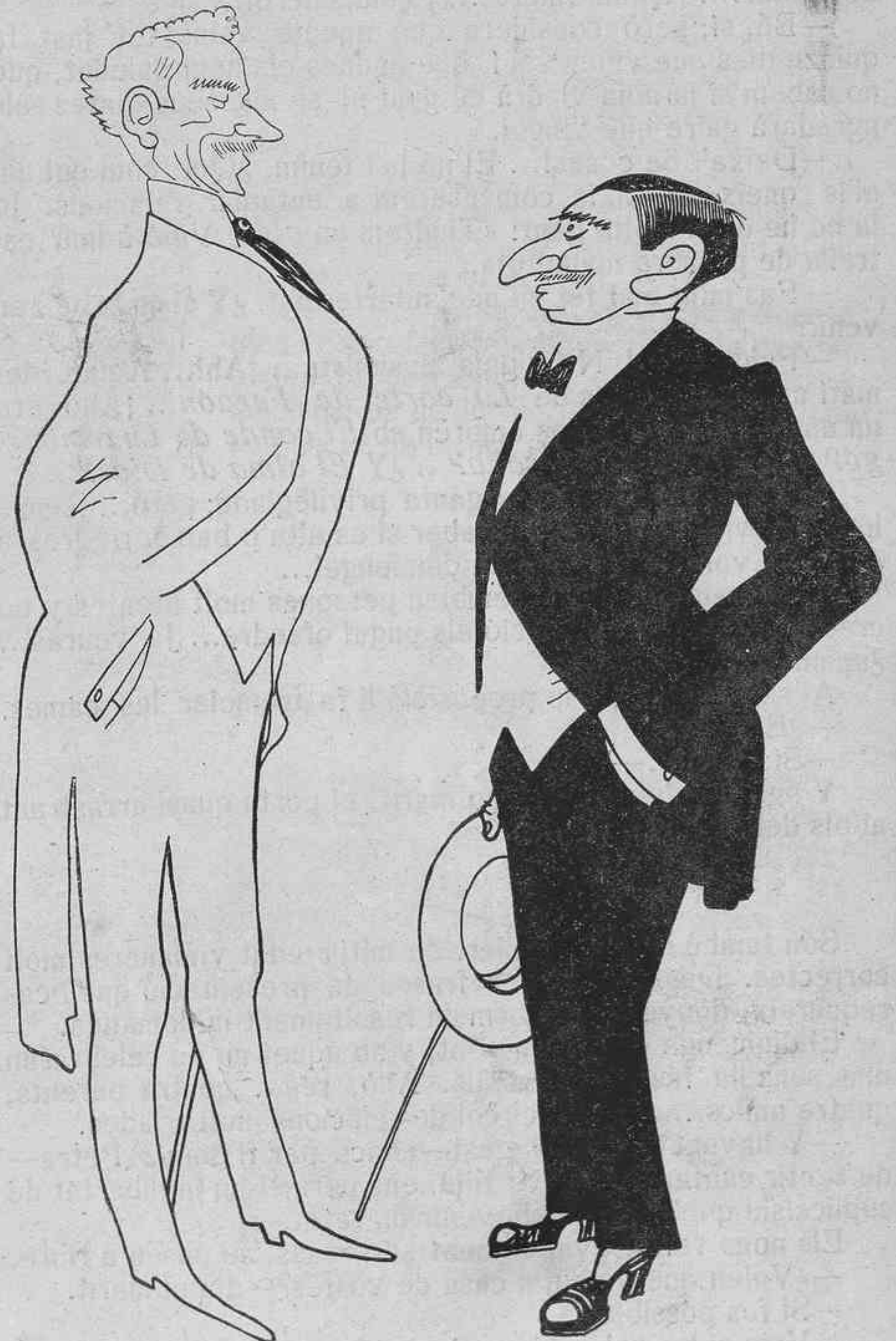
¡Quanta raó tenia la vella, al dir que sempre se'n veuen de noves!

X. A. Y.

A L'EXPOSICIÓ DEL PA

—Jo pogués presentarhi obres aixís, a una exposició...
—¿Què faria?
—Me menjaria les obres.

UNA QÜESTIÓ SOBRE'L TAPETE.

—¿Diu que es tan facil això de desempenyar el carreg de Governador?
—¡Ui... senzillissim!... Es una cosa que's fa jugant.

EL "CLOU"

S'acosta el gran dia pera la familia Bosch.

El diumenge es el sant de la senyora y, com de costum en tal solemnitat, el pis, a la tarda, se'ls omplirà de gent que anirà a felicitar a donya Petra. Y donya Petra, altament agrada, obsequiarà als seus amics ab un delicat refresc y, entre rialles y bromes de bon gust, se passaran alegrement algunes hores.

Però aquest any la senyora Bosch, aprofitant una felís casualitat que les circumstancies han volgut depararli, pensa reforçar el programa ab un «número» de gran sensació, «el clou de la festa», que diu ella quan, veladament, en comensa a parlar a les seves més íntimes amigues.

¿En què ha de consistir el famós clou?

Precisament en aquet moment se disposa donya Petra a plantejar l'assumpte al seu marit. Escoltemla.

* * *

—¿Sabs quina idea se m'havia ocorregut pera'l dia del meu sant?—

El senyor Bosch arronsa ingenuament les espatlles.

—No. Veiam.

—Convidar a la filla dels veïns d'aquí al costat.

—¿Que ja l'has vista?

—No, però l'he sentida, y ja'n tinc prou. ¡Quina manera de cantar!... ¡Quina finura!... ¡Quin salero!...

—Bé, sí; però considera que aquets veïns tot just fa quinze dies que viuen aquí, que apenes els hem saludat, que no sabem si la noia vindrà de gust ni si als seus pares els agradarà gaire que vingui.

—Deixa't de coses!... El nó ja'l tenim. ¿Que com qui diu ni'ls coneixem? Aixís comensarem a entaular relacions. Jo ja ho he dit a molta gent: «Tindrem un clou. Vindrà una estrella de primera magnitud».

—Fas molt mal fet en adelantarte tant. ¿Y si no la deixen venir?

—Fuig, home! No siguis pesimista... ¡Ah!... Aquet dematí cantava un tros de *La corte de Faraón*... ¡Allò era un angel!... ¿Y quan les emprèn ab *El conde de Luxemburgo*?... ¿Y *La casta Susana*?... ¿Y *El alma de Dios*?...

—En efecte, es una garganta privilegiada; però... ¡sense haverla vista sisquera, ni saber si es alta o baixa, o grossa o prima, volerla fer venir el diumenge!...

—Els seus pares me semblen persones molt atentes y no crec que la nostra invitació els pugui ofendre... Ja veuras... ¿anemhi ara?—

Al senyor Bosch, la proposició li fa tremolar les cames.

—¿Els dos?...

—Sí; vina!...—

Y agafant del bras al seu marit, el porta quasi arrastrant al pis dels veïns nous.

* * *

Són també marit y muller, de mitja edat y maneres molt correctes. Després de les frases de presentació que'l cas requereix, donya Petra formula resoltament la demanda.

El diumenge es el seu sant, y ab aquet motiu celebraran una senzilla festa de familia. Allò, res... quatre parents, quatre amics... un petit cercol de relacions molt triades.

—Y havent tingut el gust—aboca per fi donya Petra—de sentir cantar a la seva filla, ens permetem la llibertat de suplicarshi que'ns la deixin venir un ratet.—

Els nous veïns, evidentment sorpresos, se posen a riure.

—¿Volen que vingui a casa de vostès?—diu el marit.

—Si fos possible...

—Vaia si ho es!... Comptin desde ara ab el seu concurs.

—¡Oh!... ¡Quanta amabilitat!... ¿Que no podriem vèurela?

—Ja ho crec!...

—Ens agradaria convidarla personalment.

—Entrin, entrin, si són servits!...—

El matrimoni Bosch dona alguns passos. Al arribar a una petita sala, el veí nou empeny la porta y, girantse als seus dos visitants, els diu ab vèu riallera:

—Aquí tenen la diva, que tant sembla cautivarlos...—

Y extenent el bras cap a un recó de la sala, els mostra, sobre una taula de noguera, un magnífic fonograf de gran tamany...

MATIAS BONAFÉ

Pa, que Déu *mos* en dó

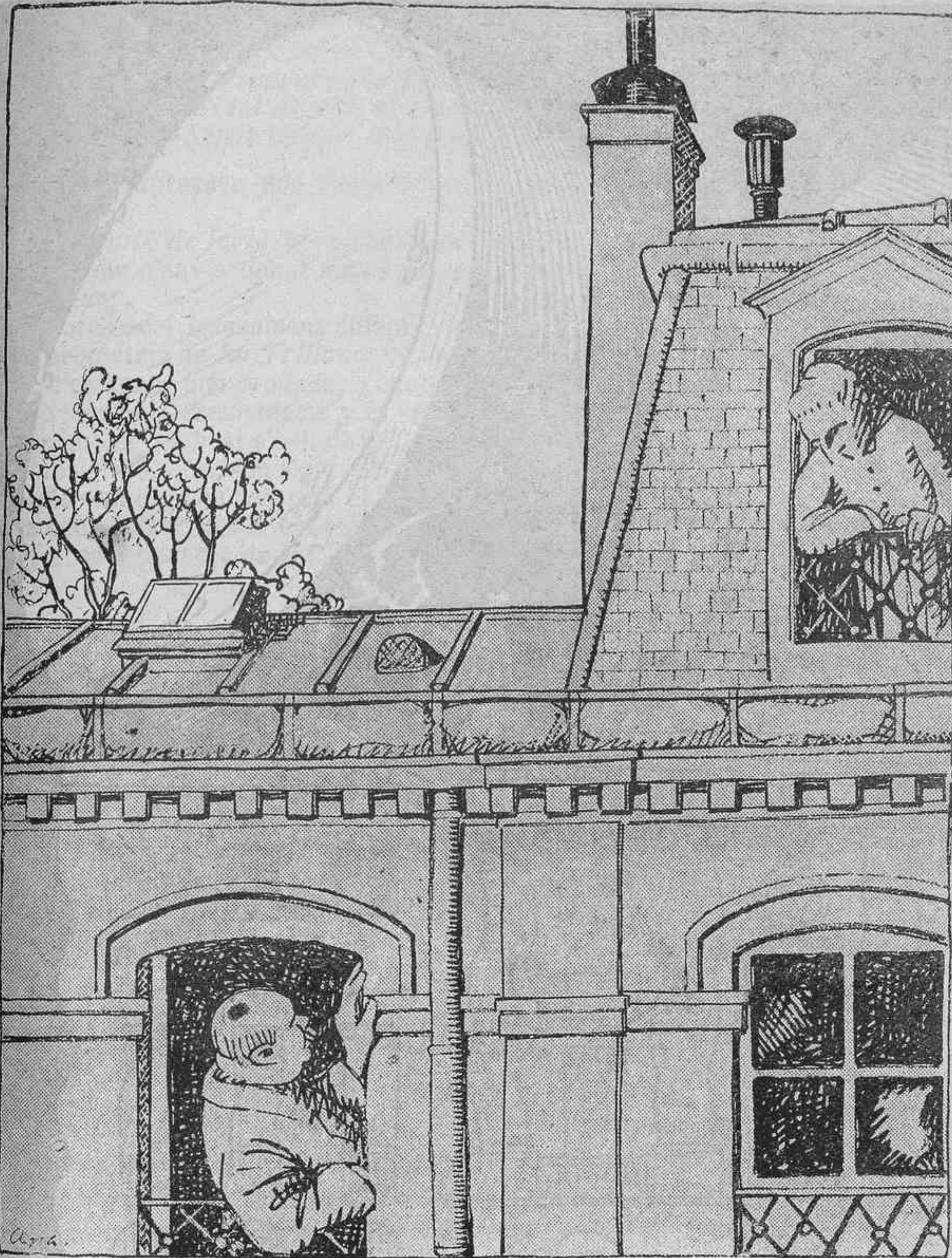
Ab motiu de l'Exposició organizada pels flequers catalans, anaven a instalarse, a Belles Arts, uns forns de coure pa. Alguns regidors s'hi han oposat enèrgicament.

NUVIS

Ella: —Els mateixos gustos, els mateixos sentiments... Nosaltres dos es com si fossim una sola persona.

Ell: —Sí, però, a la fonda, ens fan pagar per dos.

BONA HORA Y BON SOL

— ¡Hola, señor Josepó!... ¿Ja s'ha llevat, tan dematí?
— Sí, senyora. Avui he volgut matinejar una mica, per poguer estar més temps sense fer res.

Tenim entès que l'obstrucció dels edils se basa en lo arbitrari y insolit que resulta això de fer servir una cosa tan esperitual com es el nostre temple consagrat als artistes pera propaganda y divulgació d'una cosa tan material com es el nostre pa de cada dia.

Deplorable erro, senyors obstruccionistes. Permeteume que us diga que en aquet cas del pa esteu a punt de fer un pa com unes hosties. ¡Les Belles Arts y l'Alimentació, agermanades!... ¿Voleu res més bonic y més trascendental? Això, que ha sigut fet ab tota inconsciencia, se'ns presenta als nostres ulls com la realisació d'un somni rosat o d'un conte de fades. ¡Les parets dels salons dedicats an en Goya y an en Zuloaga, transformades en aparadors de pa de barra, de barret, de crostons, de Valls y de Viena!... Regireu cròniques y consultiu estadístiques y vegeu si mai ni enlloc s'ha fet una exposició ab més *miga* que aquesta.

¿Tan poca gana hi hà, que's protesti de l'instalació d'un parell de forns de llenguets, que constituïrien l'alegria de la quitxalla y, de retop, la satisfacció de l'Avi?...

No'ns extranyen aquestes anomalies. Estem tips de veure, a Belles Arts mateix, posar trabes y més trabes a una

Exposició artística. Quan se tracta de quadros, els que acostumen a protestar són la gent de la crosta. Però ab això de la fabricació del pa, sobre tot si el fabriquen ben cuit, me sembla que'ls de la *crosta* no hi haurien de tenir res que dir. Perxò hi tenen que dir els altres.

Gracies, doncs, a la susceptibilitat de quatre regidors afamats, no podrem admirar els progressos de la més sagrada de les industries alimenticies. No tindrem, doncs, ocasió de veure'l funcionament dels forns de coure pa a l'Exposició dels flequers. Y no serà per falta de *pasteres*, que, gracies a Déu, no'ns en falten a dintre de l'Ajuntament. Ni per falta de gana, que, per sort, ens en sobra, a dintre y a fóra.

Tot això molt bé, si anés acompanyat de lo altre: si desdenyessim el pa del cos pera ampararnos ab el llevat de l'ànima. Ara mateix teniem ocasió. Estava en venda, a París, el cèlebre quadro d'en Fortuny *La Vicaría*. Nosaltres, que som tan rumbosos, quan se tracta de negociar aigues brutes, tramvies nets, y cals y guix y escombraries, podiem fer un petit sacrifici y adquirir aquell gloriós tros de fusta, a cambi d'un grapat de pessetes. Però els nostres administradors han tingut el dò de deixarse'l escapar, com han tingut el dò de prohibir els forns; y aixís no acontenten a ningú: ni an els que volen somniar ni an els que volen alimentarse.

Es lo que diran els que visitin aquets dies l'Exposició dels flequers: —Ja que no podeu proporcionarnos obres dels grans mestres, pa de l'esperit, doneunos, al menos, pa de de farina, que Déu *mos* en dó.—

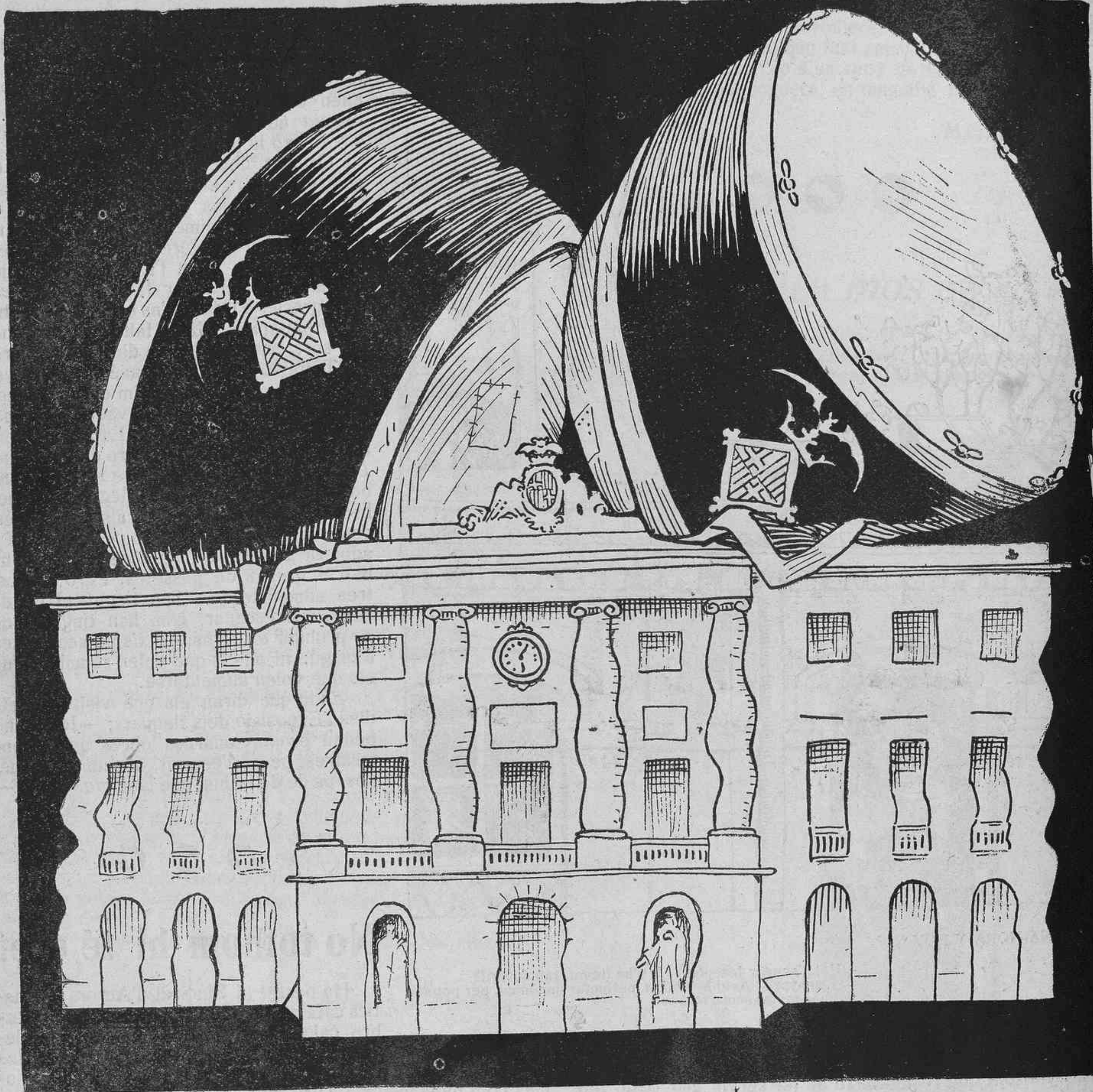
No tothom hi té dret

Ha passat al Sindicat d'Autors dramatics catalans allò tan sapigut de que «d'arbre caigut, tothom en fa llenya». Ha plegat, y les censures, els carregs y les advertencies poc piadoses, han caigut damunt dels seus homes com pluja menuda. Diria's que tothom s'hi veu ab cor.

En el chor de diatribes que ha acompanyat la seva caiguda, poques vèus tan lleals y tan desinteressades com la nostra, dit sigui ab la modestia que sempre ens ha distingit. Nosaltres hem atacat el Sindicat, enduts pel noble intent de veure com se corretgia. No ho hem lograt, y potser que'ls qui venien obligats a regraciarnos les amonestacions hagin sigut els primers en aplicarnos el mateix criteri rigorista que als descontents y envejosos, cosa que, per altra part, no ens ocasionarà cap mal sòn. No es d'avui que la bona fè y l'intenció més lloable obtenen, dels mateixos a qui's vol afavorir l'indiferencia o el menyspreu...

Deiem que la nostra ploma està sempre al servei de la justicia, que tota causa noble troba en nosaltres un defensor, y no esborrem, de lo dit, mitja paraula. Les censures y les alabanses que'l cor ens dicta, tenen el merit de donar en tot moment la nota justa, com inspirada en la veritat.

Ahir atacavem al Sindicat perquè dubtavem de l'intenció dels que'l dirigeixen, y no creiem en la seva eficacia. Avui, fresca encara la tinta ab que estampàrem els nostres carregs,

CORPUS

Aquest any diu que les trapes
no feien gaire bon sò.
¡Es clar, com que les autèntiques
varen quedar-se allà ont són!

no tenim inconvenient en rectificar la nostra opinió en lo que toca a l'influència que en la dramàtica nacional el Sindicat exerceix. ¿Còm no confessar l'erro, sabent que, ab sols tres mesos d'actuar, han copat els autors catalans *nada menos* que'l «Teatre Espanyol»? Dubtem que hi hagi precedents d'un triomf consemblant.

Indubtablement, causarà la nova d'aquesta victòria un gran enrenou. Els que, moguts pel despit, per l'enveja, o amargats pel desaire, han fet la guerra al Sindicat, experimentaran, al conèixer-la, una contrarietat de les més fortes.

En Marinel·lo, en Dalmasas y en Campmany, autors carbassejats tots tres, se sortiran altre cop de mare. Les

planes de *La Tribuna*, promptes sempre a bombejar les nostres més il·lustres miloques, treuran foc, parlant de l'Associació d'Autors.

Perquè aquesta campanya d'«Eldorado» ha tingut la virtut de concitar l'odi d'una dotzena d'autorets que creien que, pel sol fet de pagar l'Ajuntament, havien d'estrenar. Al veure fallides les seves esperances, s'han tornat sagetes lo que eren abans afalags y benevolenses.

Pensava estrenar en Marinel·lo, y se li ha refusat una comedia. Altre tant se creia en Campmany, y el *Comité de lectura* va otorgar-li una carbassa. No parlem d'en Dalmasas, l'incòmmensurable Dalmasas, que va anar al Sindicat

ab la pretensió de que li representessin un drama escrit en versos (?) del tenor d'aquets:

- Llegeixi el Código Fabra.
- No, senyor, que'm dona febre.
- ¡Si tot el món el celebra!
- Seran quatre mosquits d'abre.

Aixís s'expressen dos personatges en una escena de les culminants.

El *Comité de lectura* va donar *carpetasso* an en Dalmases, com n'havia donat abans an en Marinello y an en Campmany.

Sobre esser francament dolent, và lo d'en Dalmases contra'l propietari de *La Tribuna*, y no era cosa de que, pel gust d'estrenar una comedia, s'exposés a perdre el pà.

Ja veuen la consistència y el valor que tenen alguns dels atacs que al Sindicat s'han dirigit.

Nosaltres, que hem sigut els primers en censurar-lo, ens complavem avui en defensar el teatre de la terra dels retrets dels seus detractors interessats.

Perquè, després de tot, senyors, es allò que's diu:
«La raó, a un moro».

BLET

GLOSARI

EN PÉREZ GALDÓS

Al vestibul de la casa d'en Pérez Galdós hi hà una llibreta de paper blanc, aont van firmant les visites que van a sapiguer l'estat del novelista espanyol.

Han operat al gran escritor. El gran observador de la vida de la nostra societat. L'home que ha arribat més endins de les costums de la nostra època. Els ulls més elars pera sapiguer veure l'aspecte interior dels fets que han tingut lloc en els nostres temps, han estat un any sense veurehi; un any de fosca exterior; un any sense claror de fòra.

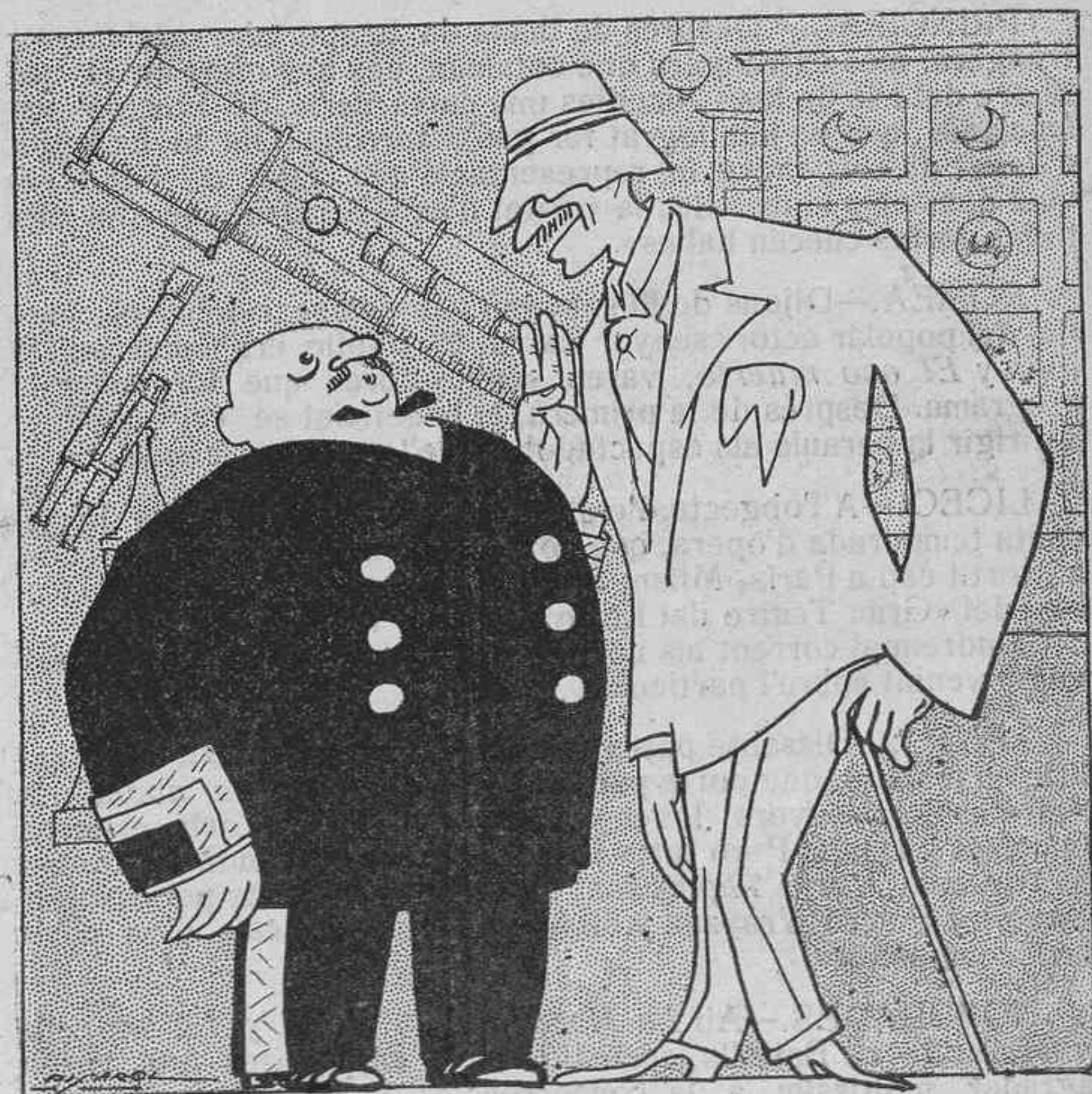
En aquet temps ha viscut resignat, perquè en Galdós no podia no veurehi. Els seus ulls no reflexaven, no eren mirall, no veien a fòra; però l'enteniment havia vist, y el record de lo que havia vist era tan clar en el seu cervell, que hi seguia veient com abans, com el que mira fíco la llum la segueix veient per molta estona, per negres que siguin les tenebres.

Hi han homes, y en Galdós n'es un, que ab un cop d'ull guarden més visió que altres ab cent anys de vida. Són homes que'l mirar els xucla tot lo que'ls volta, en un sol moment, y tenen llum pera donar claror als que no veuen ab els ulls oberts; homes guardians de claretat, que ab espurnes de lo que han vist il·luminen de pensament tota la generació que'ls volta; homes que duen un vel, però que no s'apaguen fins que moren. En Pérez Galdós, com que era d'aquets, estava cego y no estava trist. Havia vist tant, havia viscut tant y havia sabut veure tant, que la fosca dels seus ulls venia de fòra, no de dintre, y, com que guardava el tresor de tot un món

COMPLIMENTS

—Se'l felicita, ilustre artista. Ja sé que ab els seus magnífics *Jardins* acaba d'obtenir una gran medalla.
—S'agraeix, però no val la pena... ¡D'aquí que en lluiré tantes com vostè...!

A L'EXPOSICIÓ... LLUNÀTICA

—¿Y vol dir que no es habitable, la Lluna?
—No, senyor, no.
—¡Sí que'm sab greu! Ara que ve l'estiu hi enviaria la sogra una temporada.

de records, podia viure molts y molts anys anant girant fulls del seu llibre, y el que viu aixís... no està mai trist. L'home trist es l'abandonat, el que ab vista no ha pogut veure, el que ha pensat a les fosques; però'l que com ell pot guardar, no es mai cego, es que acluca els ulls... y ab els ulls aclucats se veuen coses que s'assemblen molt al somni.

¡Quí sab si, en aquet temps de no veurehi, ha vist el món com hauria d'esser, com ell voldria que fos! ¡Quí sab si es més bell lo no vist, que lo que després tornarà a veure! ¡Y quí sab si d'aquet temps de somniar n'eixirà un fruit d'obres somniades!

An en Galdós d'aquí vuit dies li tornaran a obrir les finestres, y desitgem, pera consol de tots, que les hi obrin de bat a bat. ¡Es tornar a neixer! ¡Es tornar a la vida! ¡Es venir d'un viatge... a la fosca!

¡Que somni ab els ulls oberts es lo que li volem de tot cor!

¡Que'l somni d'abans no's borri y la claror nova's conservi!

XARAU

PRINCIPAL.—Després de llesta la temporada catalana-extrangera, més estrangera que catalana, ens han ofert en el vell teatre del Pla de les Comedies una curta serie de funcions valencianes, que no han lograt fer gaire forrolla. Dia hi ha hagut d'haver de suspendre la representació per falta de public, lo qual demostra al més llec la veritat d'aquell refrà que diu «en todas partes cuecen habas».

ROMEA.—Dijous de la setmana passada se celebrà el benefici del popular actor senyor Larra. El public era numerós. *El amo* y *El oso muerto*, varen ser les obres que formaven el programa. Després de la primera, el beneficiat se vegé obligat a dirigir la paraula als espectadors, que'l varen ovacionar.

LICEO.—A l'objecte d'enllestir les contractes pera la vinenta temporada d'òpera, que comensarà a la pròxima tardor, ha sortit cap a París, Milan, Bayreuth y Londres, el nou empresari del «Gran Teatro del Liceo», senyor Volpini.

Tindrem al corrent als nostres llegidors de les noves que vagin venint sobre'l particular.

TÍVOLI.—Dissabte passat s'estrenà ab regular exit un sàinet líric en un acte, que porta per títol *Abierta toda la noche*. La lletra es dels senyors Jover y Arroyo; la música, dels mestres Quislan y Badia. Però totes les esperances les funda l'empresa en l'opereta *Maria Thompson*, tres actes arreglats pel conegut escriptor Fiacro Yrayzoz y ab ilustracions musicals d'un celebrat compositor.

NOVEDADES.—Ab *La Morella*, d'en Wolff, y *La marcia nuciàle*, de H. Bataille, comedies molt enginyoses que varen agradar moltíssim a la concorrencia, va acabarse la serie d'estrenes de la companyia Lyda Borelli. Pera despedida va reproduirse *La donna nuda*, que valgué un nou triomf a l'exquísida artista.

Que torni aviat y que no fassi la visita tan curta com aquesta vegada es lo que desitgem els seus admiradors.

—Dissabte debutà la companyia castellana Guerrero-Mendoza. Porta un quadro de personal molt escullit y està disposada a donarnos una colla de novetats. Efectivament, en la llista d'estrenes hi figuren les obres següents: *El alcázar de las perlas*, de Villaespesa; *Doña Desdenes*, de Linares Rivas; *La marquesa Rosalinda*, de Valle-Inclán; *Alma dormida*, de Martínez Sierra; les extrangeres: *El aventurero*, *El amigo Teddy* y *Los dos pierrots*; una obra inèdita d'en Marquina, y la dels Quintero que serví d'inauguració.

—*Malvaloca*, comedia en tres actes dels germans Quintero, es obra efectista, del gènere ploraner. Té tocs y escenes y tipos dignes dels autors celebrats, però, ja ho hem dit altres vegades, les transcendències no s'han fet pera ells, que són els Reis del Sàinet, ningú els hi nega, però que no arriben ni a «sota d'espases» en la comedia dramàtica.

Foren molt aplaudits, ademés de la senyora Guerrero y la Blanca, que hi està admirable, els senyors Thuiller y Mendoza.

ESQUELLOTS

HA mort Wilbur Wright, el gran aviador nort-americà. Y,—cosa rara, tractantse d'un home-aucell,—ha mort al llit, d'una malaltia qualsevulga, com moren els betes-y-fils, els accionistes del Banc y els fabricants de samarretes.

Això, diguemho ab tota franquesa, ¿no imprimeix a la desaparició d'en Wright el sello de la vulgaritat més deplorable? Si un bon bevedor mor bevent, un bon aviador ha de morir volant... y caient desde 200 metres d'altura.

De totes maneres, l'home que primer que ningú feu la competència als falsiots y a les aurenets, valentse d'un aparato mecanic, mereix un esquellot de dol.

El seu nom y la fetxa del 17 de Desembre de 1903, en que Wilbur Wright volava als Estats Units, recorrent en 59 segons 266 metres, brillaran eternament en les planes de l'Historia.

EN la inesperada discussió que sobre La Rabassada y els seus recreos s'ha entaulat al Congrés, el senyor Giner de los Ríos ha fet constar que ell, quan va obrirse el famós establiment, retornà la targeta que pera assistir al banquet inaugural li havia sigut enviada, com igualment el carnet pera'l tramvia y pera les varies diversions instalades en aquell ameníssim lloc.

Y, aprofitant l'ocasió, ha afegit don Hermenegildo que, sent concejal, mai va utilitzar cap *pase* de tramvia, y que, mentres empunyà la vara d'arcalde, fins pagava l'entrada quan anava al teatre.

¡Apa!... Regidors, arcaldes de real ordre y arcaldes populars, figures y figuretes polítiques, personatges de totes mides y de totes marques, blancs, rojos, verds, morats, negres y de color de catxumbo... el qui pugui dir lo mateix que'l senyor Giner, que aixequi el dit.

¿No l'aixeca ningú?... Ah!...

¡Encara hi ha pudor en el Pla de Barcelona!...

L'Ajuntament ha acordat restaurar d'una manera digna totes les gavies de la Colecció Zoològica del Park.

Mentres tant, lo de les cases barates pera'ls obrers encara està enlaire...

Aixís và el món.

Primer, les feres; després, les persones.

PER Corpus torna a esser festa y per Sant Jaume també.

CRIS

BLANQUES EXPERIMENTADES

—¿De modo, Paca, que, si poguessis tornar als quinze anys, hi tornaries?... Y ¿de què't refiaries?..
—D'aquets bons senyors que diu que protegeixen l'infancia.

Si avui tornen a posarles,
abans les havien tret...
Y así se pasa la vida:
posant y treient.

S'han publicat, y certament ja era hora, els resultats del cens general efectuat a Espanya *é islas adyacentes* el dia 31 de Desembre de 1910.

Sense entrar en detalls que, pel moment, no'ns interessin, direm únicament que la població del nostre divertidíssim país pujava aquell dia a 19.503.466 persones de totes edats y sexes, comptant-hi els habitants de les Balears y les Canaries.

D'aquet dato capital se'n desprèn que en els darrers deu anys, o sigui desde el 1900, la familia espanyola ha tingut un augment de ben a prop d'un milió d'individus.

Que no es mala creixensa, en els temps calamitosos que estem travessant.

**

Ara bé; aquest augment ¿què'ns demostra?
Una cosa que no té rèplica.

Demuestra que tot això de la despoblació d'Espanya y la sangria de l'emigració són vèus que fan correr els diaristes, gent enredaire de mena y sempre a la saga de pretextes pera bescantar y fer la guerra al pobre Govern.

L'emigració!... L'emigració!...

—Sòrt d'ella!—hauriem de dir, en realitat, en compte de queixarnos dels seus estragos.

Perquè, si a pesar de la molta gent que diuen que emigra, en deu anys els menja-pans que quedem aquí encara som un milió més, imagininse les empentes que avui hi hauria als forns, si durant aquesta darrera dècada no se'n hagués anat ningú.

De segur que, com a la font els mitg-dies d'estiu, hauriem de cridar, al arribar a la porta de la fleca:

—¿Qui es l'ultim?

D'això se'n diu continuar la ratxa dels exits. Nostre entranyable amic y col·laborador Santiago Rusiñol, acaba de guanyar una primera medalla en l'Exposició de Belles Arts de Madrid.

¡Y encara hi hà qui gosa criticar-li el treball intensiu!

Val a dir, per això, que ell es dels pocs que, quan apunten, tiren, y quan tiren donen en el blanc.

Si'ns en felicitem com a compatriotes y com a admiradors del seu art incomparable, figurinse si'ns en felicitem doblement com a amics y com a companys.

DE l'expedició de barcelonins que la setmana passada varen anar al Congrés Agricol d'Ibissa. Episodi contat per *El Diluvio*:

«Los congresistas salieron el miércoles de Palma para Sóller en tren, llegando á esta población á las nueve de la noche. En la estación les aguardaban varios personajes que les condujeron al puerto.»

«Les condujeron...» Molt bé.

Però aquí hi falta un detall importantíssim.

Els personatges que *condujeron* als expedicionaris ¿els *condujeron* en carretó, en tartana o a coll-y-bè?

**

Després, continuant el cronista l'història de l'excursió, anomena:

«El pueblo de *Valldehemos*»;

«El torrente de *Poreys*», Y

«Las cuevas de *Artó*».

Es dir tres cites geogràfiques, tres disbarats.
¿Què tal?... ¿Comensen vostès a estarne convenuts de que *El Diluvio*, fora de les qüestions de toros, no pot parlar de res que no la *meta*?

No'm busquis les pessigolles
—diu la xicota al xicot;—

per orde d'en Canalejas
estan prohibits els jocs.

—Sí—respon ell,—prò no fugis;
que aquet senyor diu, també,
que hi han jocs que són permesos
si qui'ls juga es cavaller.

L'Arcalce ha ordenat una detinguda visita d'inspecció a tots els «waters-closets» publicis y privats de Barcelona.

¿Quin regidor deuran enviarhi, a complir tan delicada missió?

¡Ens agradaria coneixe'l, pobre víctima!

Perquè no'm negaran que es un salt ben trist, aquet:

¡Del Saló de Cent al número 100!

ARA sortim ab aquestes?

Espanya Nueva, de Madrid, se queixa de l'excessiva importància que'ls grans rotatius de París solen donar als delictes comesos pels Bonnot y els Garnier y pels principiants que, més o menos «afortunadament», tracten d'imitarlos.

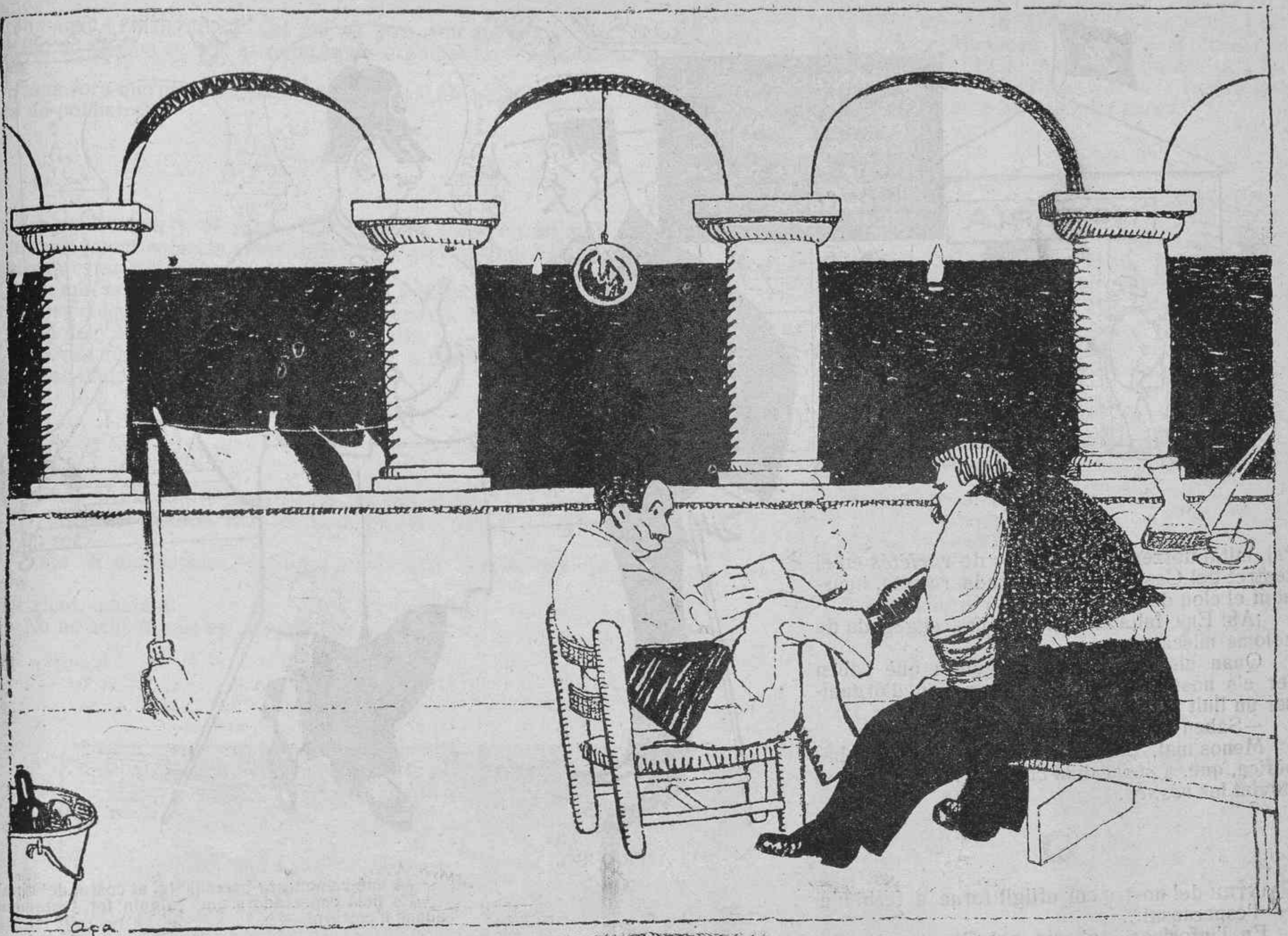
«Pero—anyadeix—lo grave no es esto, sino la impúdica minuciosidad con que se relatan los más pequeños actos de los jó-

AL TIBIDABO

—¿Tu, també, per aquí, Filomena?... ¿Què es lo que t'agrada més del festival?

—Per ara..., aquet senyor, que m'ha convidat a esmorzar.

AIRES DE MAR

—Au, Biel, ¿que anem a veure les regates?
—¡Cà, home! Per això no'm moc de casa. Pera saber *regatejar* no hi hà com la meva dona.

venes malhehores. Es indudable que la imaginación agrega á los relatos lo necesario para completar el sabor novelesco...»
¿Sí?... Doncs, miri. A Barcelona, setmanes enrera ab l'assumpte de l'Enriqueta Martí la nostra premsa diària va fer exactament lo mateix, ab una minuciositat no menos descarada y impúdica.

Y *España Nueva*, ben lluny de reprobarho, va secundar guapo guapo la campanya dels rotatius catalans y publicà ressenyes en que la «imaginación agregaba lo necesario para completar el sabor novelesco».

Memoria, company, memoria!

Y, pera un'altra vegada, recordis d'allò:

«Procure ser, en todo lo posible,
el que ha de reprimir, irreprimible.»

CONQUISTANT terres ingrates,
els uns, que vagin morint;
que'ls altres, per consolarlos,
ja s'aniran divertint.

Qui s'embarca?

En la poètica isla de Wight, segons asseguren estadístiques, el número d'homes solters sobrepuja en més d'un milió al número de dones solteres.

¿Què fan, parades, les nostres noies casadores?

Però es lo que deia la filla d'un botiguer, l'altra nit, al sortir d'un dels concerts Manen.

—A l'isla de Wight potser n'hi han més, d'homes; però aquí'ls tenim més guapos.

Si a la Rabassada havien,
realment, de suprimí el joc,
y els manquessin espectacles
de moda, espectacles bons,
per dar funcions distingides
a les tardes dels dijous;
si tinguessin l'ocorrença
de llogar tretze espanyols,
tretze regidors, posemhi
—dels que aboquen pel broc gros
els insults y s'obsequien
ab tota mena de flors,—
y, a dalt d'una plataforma,
els hi fessin fê el ninot
com fan dins del Consistori...
¡que'n tindrien de badocs!

A benefici dels soldats del Rif, va celebrarse, diumenge passat, l'anunciat festival organitzat pel Circ del Liceu.
Missa de campanya, quatre banderoles, tretze moros al natu-

MIDA PREVISORA

—¿A què ve aquesta barraqueta, al costat del cine?
—Es pels espectadors que vulguin fer testament abans d'entrarhi.

ral, mitja dotzena de números de *variétés* en el teatre del Casino y una migrada retreta, heus-aquí el clou del programa.

¡Ah! Ens faltava lo millor: una engegada de coloms missatgers.

Quan els estrangers preguntin què saben fer els nostres aristòcrates quan han d'organisar un lluit festival, els respondrem:

—Saben fer volar coloms.

Menos mal, per això, tractantse d'obra benèfica, que, a pesar dels *coloms*, no hi hagin estalviat les *vèsses*.

DINTRE del nostre cor afligit torna a ferhi niu l'esperansa!...

En l'informació oberta pel Senat sobre la marxa dels automobils, un respectable senador, el senyor Alvarez Guijarro, proposa que, pera contenir quelcom els excessos d'aquets espantosos veïcols, s'estableixin les penalitats següents:

«*Primera*: El propietari de qualsevol automobil que cometi un atropell satisfarà a la víctima, si aqueixa queda inutil, una quantitat que, capitalisada ab arreglo al jornal o sòu que cobrava, li produeixi la mateixa renda anual, y, si morís, l'indemnissació serà pera'ls seus hereus.

»*Segona*: A semblansa de lo que's fa ab les armes y instruments que s'utilisen en els crims, els jutjats s'incautaran dels automobils que originin, voluntariament o per imprudencia, un accident.»

¡Això no es un senador!... ¡Això es un Sèneca ab tota la barba!...

Si la seva proposició es, al fi, aprobada, les furies dels automobilistes disminuiran, sens dubte, notablement y el senyor Alvarez Guijarro, al fer altra volta tranzitables les vies públiques, s'haurà guanyat la gratitud de tots els espanyols que anem a peu.

¡Amen!

QUAN voldrà dí algarabia,
la generació futura,
no dirà: «Pescateria»,
dirà: «Congrés de Cultura».

No hi haurà entre els regidors de les dretes, de les esquerres y dels mitjos un'ànima piadosa que vulgui explicarnos quin misteri hi ha en la qüestió de la neteja dels carrers de Barcelona?

La *Compañía General de Saneamiento*, que a son temps va ferse carrec d'aquet servei, roda ara pels diaris explicant que

si no ha comensat a complir les obligacions que ab la ciutat té contretes, es perquè l'Ajuntament no firma l'escriptura de concessió.

Però a nosaltres ens sembla que, o la *Compañía General* ha perdut la memoria o té ganes de burlarse de Barcelona. Perquè, nosaltres, recordem perfectament que a mitjos del passat Mars, en el mateix *Noticiero* que ara dona a llum les seves extranyes excuses, hi va apareixer una nota oficiosa que deia aixís:

«El alcalde y don Andrés de Boet han celebrado una detenida conferencia, conviniendo en que el día *primero de Junio* serán inaugurados los nuevos servicios de limpieza y riego á cargo de la Sociedad de que es gerente el señor Boet.»

Y això, com ja veu la *Compañía General*, està donantse patacades ab lo que ara, arribats al *primero de Junio*, té la pretensió de fernes creure.

Per lo tant, *amos á ver*, ¿no hi haurà per aquí un regidor que tingui la bondat d'estripar el vel, la grua o... lo que sigui?

DOMASSOS, poms de clavells,
carrers ab grogors daurades
y aceres y balconades
cusides de rostres bells!
Vestits calats, riure franc...
no's veu ni una dòna lletja...
¡Vès qui es que, en aquesta fetxa,
pensa en un Corpus de sang!

SEGONS telegrames del Extranjer, durant les vintiquatre hores del diumenge, varen ser quatre o cinc els aviadors morts a conseqüencia d'accidents.

¡Ai, ai, ai, ai!
 ¡Nosaltres que esperavem ab candeletes la «quinzena d'aviació»!

Si d'aquí a l'inauguració del miting se'n van matant a cinc per dia, no sé com se les arreglaran els organitzadors de la festa.

¡Bona fora que'ns quedessim sense arròs ab pollastre, per falta de pollastre!

EL senyor Portela y el senyor Barroso han conferenciat molt animadament sobre la qüestió del joc, que es la qüestió que acostuma estar més *sobre'ls tapetes*.

Es la mil·lèsima conferència que, entre ministres d'allà y governadors d'aquí, se sosté tractant de la mateixa materia.

Ja ho deia un veí dels reposats, l'altre dia:

—Se veu que arreglar aqueixa qüestió, a Barcelona, «es joc de moltes taules».

EN Miranius, xicotet de quatre anys, es tremendo.

L'altre dia s'estava fent un tip de plorar y, de cop y volta, para en sec.

—Vaja—li diu sa mare,—gracies a Déu que has acabat de plorar.

El xicot, amatent:

—No he acabat pas; es que reposo.

SOLUCIONS als darrers Trenca-caps

A la Xarada I: *Catalana*.—A la Xarada II: *Onofre*.—A la Xarada III: *Piràmide*.—A la Mudansa: *Tonta-Tanta-Tinta*.—A l'Anagrama: *Cinta-Antic*.—A l'Endevinalla: *La taula*.—A l'Acenograf: *Dona-Donà*.—Al Jeroglific I: *Lo que no's veu es invisible*.—Al Jeroglific II: *Com més perers més peres*.

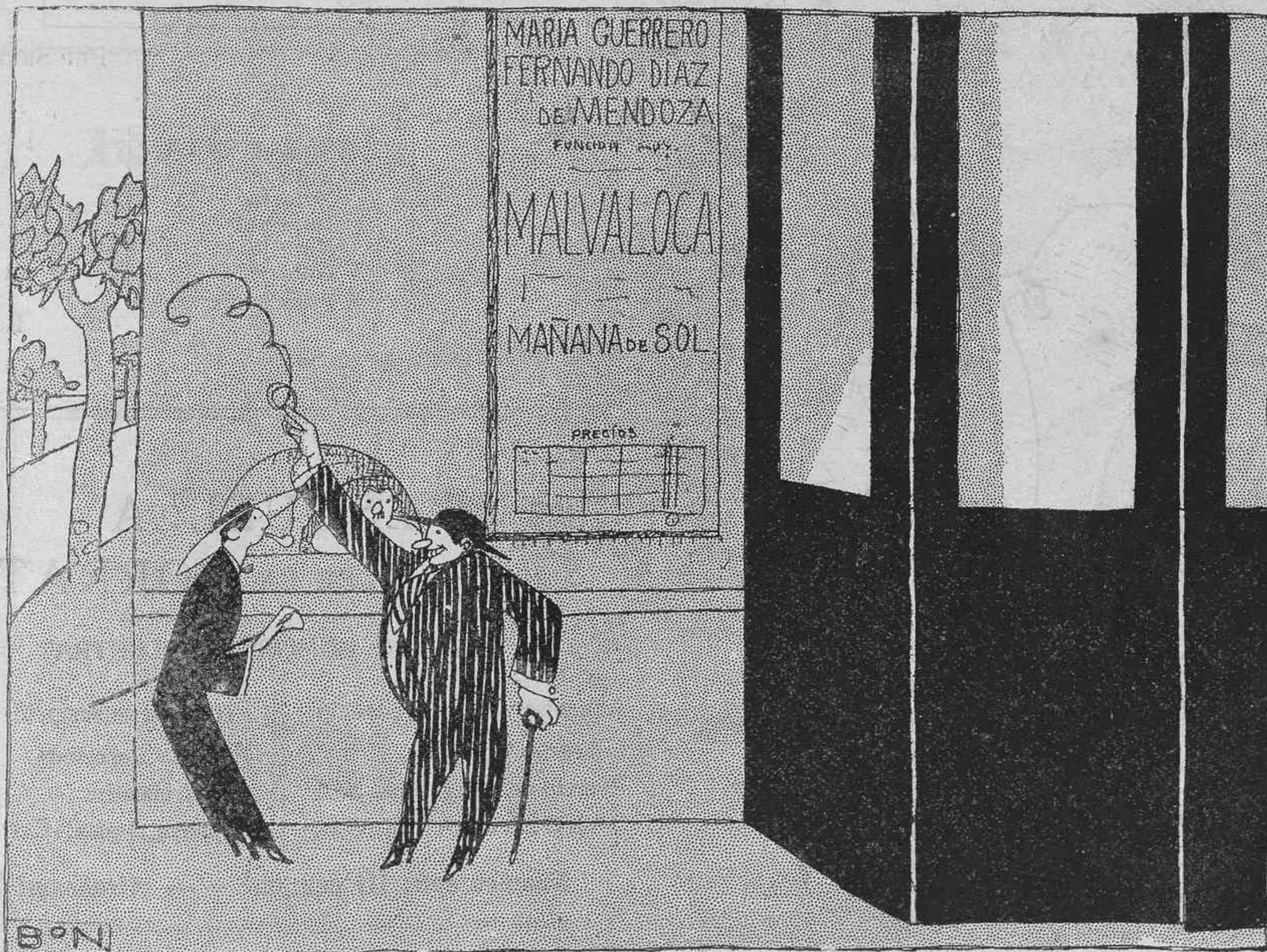

XARADES

I

En *Segona-prima* un dia digué a la *tersa-segona* que quan ell se casaria aniria a câ'l *total* pera arreglar bé les coses d'un matrimoni com cal.

P. QUERALTÓ T.

—¡Caram, caram!... Es dir que, ahir, als Toros, y, avui, a veure la Guerrero.. ¡Bé, home!
 —¿Què vols dir?
 —Que no sabia que t'haguessis tornat tan catalanista.

II

Es una *hu-dos* molt *tres-quatre*
dos-prima-dos de *Total*.
Apa, doncs, *quatre-hu-segona*,
que's pot ben endevinar.

P. QUERALTÓ T.

III

Una pregunta es *primera*,
consonant es la *segona*,
verb castellà *invers-tercera*,
una vocal la *darrera*
y el *total* un nom de dona.

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

ANAGRAMA

El fill gran del senyor *Tot*,
que es artista musical,

PROGRÉS

—¿Això ha inventat aqueix senyor Marconi?
—Sí, noia; aviat no quedaran més fils que'ls
del tramvia.

và a casa d'un pianista
per' apendre de *total*.

RAMON VALLS

TARGETA

ANA B. CARAVOL

Si bé combineu aquestes lletres us donaran per resultat el tí-
tul d'un drama català.

M. N. O. PAQUITU

CONVERSA

—El meu germà ha mort a la guerra, Felip.
—¿Còm se deia, que no ho recordo?
—¿T'ho acabo de dir y ja no ho recordes?

RAFEL BARDAS

JEROGLIFICS

I

I I D I I
I X
X X X

INTRÚS

II

Montjuich Riu Astre

PEP SERRADELL

III

Nota do
Nota mi
Nota fa
Nota sol
Nota la
Nota si

R. VALLS

L'ESQUELLA
DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:
Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de subscripció:
Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Serafín y Joaquín Álvarez Quintero	Malvaloca	Un tomo.	Ptas. 3'50
Serafín y Joaquín Álvarez Quintero	Comedias escogidas	Tomo 5.º	» 3'50
Daniel López Orense (Fan- tasio)	El camino de la vida	Un tomo.	» 3'50
Gregorio Martínez Sierra	Teatro de ensueño	»	» 3'50
Antonio Machado	Campos de Castilla	»	» 3'50
Ramón Pérez de Ayala	La pata de la raposa	»	» 3'50
Joaquín Dicenta	Galerna	»	» 1
Juan Pérez Zúñiga	Cuatro cuentos y un cabo	»	» 2

Ramón del Valle-Inclán

VOCES DE GESTA

Tragedia pastoril _____ Ptas. 7

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuo o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

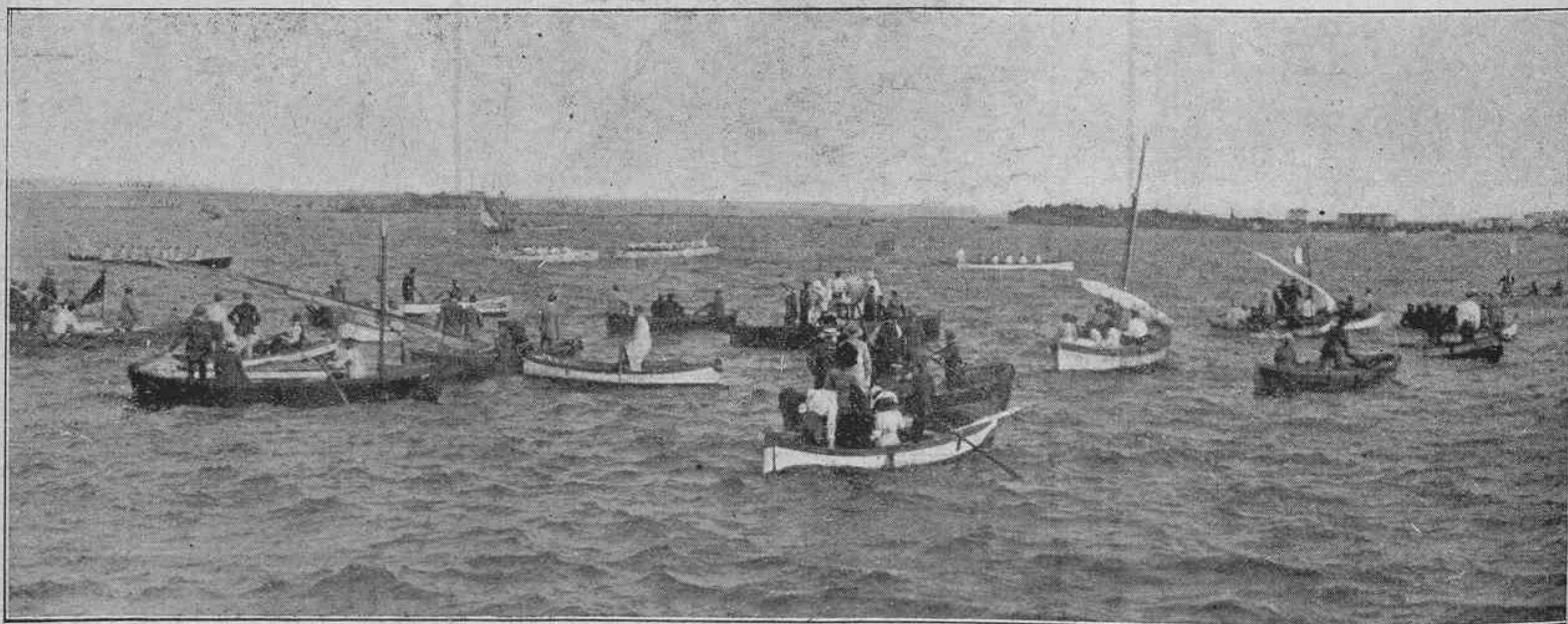
LES REGATES DEL DIUMENGE

GRUPO DE SENYORETES QUE PRESIDREN LA NÀUTICA FESTA

Aquestes senyorettes foren les designades pera entregar als diferents guanyadors de les carreres els valiosos premis oferts, entre'ls quals hi figurava, en lloc d'honor y en primer terme, la «Copa del Rei».

ASPECTE DEL PORT DURANT LA FESTA

La més important y la més disputada de totes les carreres efectuades va ser la dels «yols» a quatre remes, en la qual lluitaren braument la «Lyó», la «Barcino», l'«Alicant», la «Roma», la «Cartagena» y la «València», resultant guanyadora la «Barcino», número 2, que duia per timoner al senyor Campa.